

โครงการเกษตรอินทรีย์ กิจกรรมส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ในเขตภาคเหนือตอนบน

การส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2564 เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม ตั้งแต่กระบวนการผลิต การรับรองมาตรฐาน การจัดการผลผลิต และต้องเป็นผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มพื้นที่เกษตรอินทรีย์ของประเทศให้ได้ 600,000 ไร่ เพื่อให้การขับเคลื่อนงานตามนโยบายเกษตรอินทรีย์ของกรมวิชาการเกษตรบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ สวพ.1 ดำเนินการขับเคลื่อนงานตามนโยบายเกษตรอินทรีย์ 5 กิจกรรม ได้แก่ การจัดทำศูนย์เรียนรู้ต้นแบบการผลิตพืชอินทรีย์ต่อยอดศูนย์ต้นแบบปุ๋ยเต็มอากาศ การอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรในการทำเกษตรอินทรีย์ การจัดตั้งและต่อยอดศูนย์ผลิตชีวอินทรีย์ การจัดทำแบบต้นแบบการผลิตพืชอินทรีย์ การผลิตชีวอินทรีย์ในการควบคุมศัตรูพืชและปรับปรุงบำรุงดิน

หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 1 ศูนย์วิจัยพืชไร่เชียงใหม่ ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเชียงใหม่ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรลำปาง ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรแพร่ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรน่าน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรที่สูงเชียงราย และศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรแม่ฮ่องสอน

1. การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ต่อยอดศูนย์ต้นแบบปุ๋ยหมักเต็มอากาศ

1.1 จังหวัดเชียงใหม่

1) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเชียงใหม่ ผลิตปุ๋ยอินทรีย์แบบเต็มอากาศ โดยใช้ แกลบดิบ จำนวน 21,000 กก. มูลไก่แกลบ จำนวน 7,000 กก.ระหว่าง แกลบ : มูลไก่แกลบ อัตราส่วน 3 : 1 เริ่มผลิต 2 มกราคม 2562 ซึ่งนำไปใช้ประโยชน์ ในงานวิจัย งานผลิตภัณฑ์ภายในศูนย์ และนำไปใช้ในงานโครงการพระราชดำริ นอกจากนี้นำไปใช้โครงการอาหารกลางวันเด็ก ปลูกผักทานเองภายใต้กลุ่มโรงเรียนตำบลโป่งน้ำร้อน

2) ศูนย์วิจัยพืชไร่เชียงใหม่ ดำเนินการผลิตปุ๋ยหมักแบบเต็มอากาศ จำนวน 23 ตัน ได้ปุ๋ยที่หมักสมบูรณ์แล้วจำนวน 18.5 ตัน มีผลการวิเคราะห์ปริมาณธาตุอาหารโดยมีค่าวิเคราะห์ ดังนี้ pH = 8.6 ความชื้น (%) = 22.6 Total N (%) = 1.6 Total P (%) = 2.5 Total K (%) = 2.0 EC (dS/m) = 3.8 OM (%) = 46.46 (% GI) = 82.4 และผลวิเคราะห์เชื้อจุลินทรีย์ที่ก่อให้เกิดโรค พบว่า *E. coli* (cfu/g) = $<1 \times 10^1$ Coliform bacteria = $<1 \times 10^1$ *Salmonella* spp. = Not Detected ** $<1 \times 10^1$ CFU/g หมายถึง Not Detected in 0.1 g นำไปใช้ประโยชน์ ในงานวิจัย แจกจ่ายเกษตรกรและผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตร “การผลิตปุ๋ยหมักเต็มอากาศเพื่อให้ได้ปุ๋ยอินทรีย์ที่มีคุณภาพ” จำนวน 60 คน

3) ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ ดำเนินการผลิตปุ๋ยหมักเต็มอากาศ โดยมีส่วนผสมระหว่าง มูลม้า 10 ตัน ชีไก่แกลบ 10 ตัน และเศษหญ้า 5 ตัน ได้ปุ๋ยหมักที่สมบูรณ์แล้วจำนวน 20 ตัน มีการนำไปใช้ประโยชน์ดังนี้

3.1) เป็นสถานที่ฝึกอบรมเกษตรกร จำนวน 60 ราย

3.2) แจกจ่ายเกษตรกรที่รับการฝึกอบรม จำนวน 60 ราย รายละ 100 กิโลกรัม

3.3) หน่วยย่อยของ ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ (ขุนวาง,แม่เหียะ,โป่งน้อย) ได้นำปุ๋ยไปใช้ในการปรับปรุงภูมิทัศน์ จำนวน 500 กระสอบ

3.4) ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ ได้นำปุ๋ยไปใช้ในกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติฯ เพื่อทำการปรับปรุงภูมิทัศน์ของศูนย์ฯ

3.5) เกษตรกรโครงการสถานีพัฒนาเกษตรที่สูงตามพระราชดำริฯ ดอยแบแลได้รับปุ๋ยจำนวน 40 กระสอบ

3.6) งานผลิตพันธุ์สมุนไพรมะเขือเทศได้นำปุ๋ยหมักไปใช้ จำนวน 1 ตัน

3.7) เกษตรกรภายในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูนได้นำปุ๋ยหมักไปใช้ในแปลงเกษตรของตนเอง จำนวน 500 กิโลกรัม

3.8) เจ้าหน้าที่ภายในศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ ได้นำปุ๋ยไปใช้ในแปลงผลิตพันธุ์ของตนเอง จำนวน 1.1 ตัน

1.2 จังหวัดลำปาง

1) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรลำปาง ดำเนินการหมักปุ๋ยหมักเติมอากาศจำนวน 20 ตัน โดยมีส่วนผสมระหว่าง มูลไก่เกลบ : มูลวัว : เมล็ดข้าวสาลี : เศษพืชในศูนย์ฯ อัตราส่วน 1 : 1 : 1 : 1 ซึ่งนำไปแจกจ่ายปุ๋ยหมักเติมอากาศที่มีการย่อยสลายจนสมบูรณ์ให้กับเกษตรกรและผู้สนใจ เพื่อใช้เป็นวัสดุในการปลูกพืช

1.3 จังหวัดแพร่

1) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรแพร่ ดำเนินการผลิตปุ๋ยหมักเติมอากาศ จำนวน 22 ตันโดยใช้วัสดุสดส่วน เปลือกข้าวโพด:มูลวัว อัตราส่วน 1:2 ส่วนโดยน้ำหนัก ได้ปุ๋ยหมักที่ผ่านกระบวนการหมักที่สมบูรณ์แล้ว จำนวน 20 ตัน โดยนำไปสนับสนุนเกษตรกรโครงการต่างๆ ของจังหวัด และงานวิจัยต่างๆ

1.4 จังหวัดน่าน

1) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรน่าน ดำเนินการผลิตปุ๋ยอินทรีย์แบบเติมอากาศ โดยใช้เปลือกข้าวโพด จำนวน 20 ตัน มูลไก่เกลบ จำนวน 11 ตัน ได้ปุ๋ยหมักที่ผ่านกระบวนการหมักที่สมบูรณ์แล้วจำนวน 20 ตัน นำไปสนับสนุนปุ๋ยหมักเติมอากาศให้โครงการพระราชดำริ และแปลงต้นแบบการผลิตพืชอินทรีย์

1.5 จังหวัดเชียงราย

1) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรที่สูงเชียงราย ผลิตปุ๋ยหมัก ดำเนินการผลิตปุ๋ยอินทรีย์แบบเติมอากาศ โดยมีส่วนผสมระหว่าง มูลวัว จำนวน 5 ตัน เปลือกและซังข้าวโพดจำนวน 5 ตัน มูลไก่เกลบดิบจำนวน 10 ตัน ได้ปุ๋ยหมักที่ผ่านกระบวนการหมักที่สมบูรณ์แล้ว จำนวน 20 ตัน นำไปสนับสนุนในแปลงทดสอบในศูนย์ แปลงผลิตที่ 2 โครงการขับเคลื่อนฯ โครงการตามนโยบายของกระทรวง และแปลงเกษตรกรที่สนใจ

2) ศูนย์วิจัยพืชสวนเชียงราย ดำเนินการผลิตปุ๋ยอินทรีย์แบบเติมอากาศ จำนวน 20 ตัน ทำการผลิต 2 รอบ โดยมีส่วนผสมระหว่าง มูลไก่ 6 ตัน มูลวัว 6 ตัน เปลือกข้าวโพดและซังข้าวโพด 12 ตัน จะได้ปุ๋ยหมักสมบูรณ์ จำนวน 20 ตัน นำไปสนับสนุนปุ๋ยหมักเติมอากาศให้เกษตรกรและสนับสนุนโครงการตามนโยบายของกระทรวง

1.6 จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรแม่ฮ่องสอน ดำเนินการผลิตปุ๋ยอินทรีย์แบบเติมอากาศ จำนวน 20 ตัน นำไปใช้กับแปลงทดสอบพืช และแปลงต้นแบบการผลิตพีชอินทรีย์

2. การอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรในการทำเกษตรอินทรีย์

2.1 หลักสูตร การผลิตพีชอินทรีย์/การผลิตและใช้สารชีวภัณฑ์

1) จังหวัดเชียงใหม่ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 1 จัดฝึกอบรมให้ความรู้เกษตรกรในการทำเกษตรอินทรีย์ หลักสูตรการผลิตพีชอินทรีย์/การผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์แก่เกษตรกร จังหวัดเชียงใหม่ มีเป้าหมาย 20 ราย เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2562 ณ ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์สวนฮ่อมสะหลี่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยวิทยากรจากสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 1 ให้ความรู้ด้วยการบรรยายการข้อกำหนดและกระบวนการรับรองการผลิตพีชอินทรีย์ตามมาตรฐานการตรวจรับรอง มกษ. 9000 เล่ม 1 – 2552 การผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืช นอกจากนี้มีการสาธิตการผลิตไส้เดือนฝอยสายพันธุ์ไทย มีสนใจเข้ารับการอบรม จำนวน 20 คน โดยเกษตรกรให้ความสนใจ มีการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและสอบถามปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการใช้ไส้เดือนฝอยสายพันธุ์ไทยกำจัดแมลงต่างๆ เช่น การใช้ไส้เดือนฝอยควบคุมด้วงงวงมันเทศ ควบคุมแมลงศัตรูเห็ด และผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจกระบวนการรับรองการผลิตพีชอินทรีย์ตามมาตรฐานการตรวจรับรอง มกษ. 9000 เล่ม 1 – 2552 การใช้ชีวภัณฑ์ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ร้อยละ 46.8

2) จังหวัดลำพูน สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 1 จัดฝึกอบรมให้ความรู้เกษตรกรในการทำเกษตรอินทรีย์ หลักสูตรการผลิตพีชอินทรีย์ แก่เกษตรกรผู้ผลิตพีชอินทรีย์ของจังหวัดเชียงใหม่ มีเกษตรกรเป้าหมาย จำนวน 20 คน ในวันที่ 23 พฤษภาคม 2562 ณ บ้านทาปันรักษ์ เลขที่ 20/8 หมู่ 1 ตำบลทาสบเส้า จังหวัดลำพูน โดยให้ความรู้ด้วยการบรรยายการข้อกำหนดและกระบวนการรับรองการผลิตพีชอินทรีย์ตามมาตรฐานการตรวจรับรอง มกษ. 9000 เล่ม 1 – 2552 การผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืช การเตรียมดินก่อนการเพาะปลูกและการผลิตปุ๋ยหมักใช้เองในแปลง นอกจากนี้มีการสาธิตการผลิตการทำปุ๋ยหมักไม่กลับกอง การทำน้ำหมักกรกหมู การเตรียมแปลงปลูกพืชและวิธีการปลูกพืชได้แก่ การหว่าน ผักบุ้ง ผักกาดกวางตุ้ง การปลูกมะเขือยาว มีสนใจเข้ารับการอบรม จำนวน 28 คน โดยเกษตรกรให้ความสนใจ มีการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและสอบถามปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตพีชอินทรีย์ ซึ่งเกษตรกรได้รับความรู้ด้านปัจจัยการผลิตพีชอินทรีย์ทดแทนสารเคมี วิธีการปรับปรุงดินโดยการใช้วัสดุติดต้นทุ่นดำ โดยเน้นไปที่วัสดุติดที่สามารถหาได้ง่าย เช่น แกลบดำ ชี้ไก่ ชี้หมู ชี้วัว ปูนขาว ฯลฯ และการใช้น้ำหมักจากรกหมู มาช่วยในการปรับปรุงดิน รวมถึงเรื่องการเตรียมดินสำหรับการปลูกผัก

3) จังหวัดลำปาง ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรลำปาง อบรมหลักสูตร "การใช้ปุ๋ยชีวภาพในการผลิตพีชอินทรีย์" ให้กับเกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ จำนวน 30 ราย เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2561 ณ ห้องประชุมบ้านหลายทุ่ง หมู่ 4 ตำบลอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ซึ่งเกษตรกรสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติได้จริง

4) จังหวัดแพร่ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรแพร่ ดำเนินการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ในการทำเกษตรอินทรีย์ ภายใต้โครงการเกษตรกรรมยั่งยืน 2562 ณ แปลงต้นแบบเกษตรอินทรีย์ ของนายชาญณรงค์ เต๋จะปิก บ้านเลขที่ 172 หมู่ 5 บ้านสบปาก ตำบลแม่เก็ง อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ในวันที่ 12 กุมภาพันธ์

2562 ผู้เข้าร่วมอบรม จำนวน 20 ราย หลังจากฝึกอบรมเกษตรกรมีความรู้ในเรื่องการเลือกซื้อปัจจัยการผลิตทางการเกษตร และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และการทำปุ๋ยหมักเติมอากาศ เพิ่มขึ้นร้อยละ 95

5) **จังหวัดพะเยา** ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรแพร่ จัดฝึกอบรมให้ความรู้การผลิตพืชอินทรีย์ ในวันที่ 23 มีนาคม 2561 ณ ตำบลสบง อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา จำนวน 30 ราย เกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้เรื่องการทำเกษตรอินทรีย์เพิ่มมากขึ้นจากการประเมินผลจากแบบทดสอบก่อนและหลังฝึกอบรม พบว่าเกษตรกรมีความรู้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 85

6) **จังหวัดเชียงราย** ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรที่สูงเชียงราย จัดอบรมเกษตรกรหลักสูตรฝึกอบรม “การให้ความรู้แก่เกษตรกรในการทำเกษตรอินทรีย์ (พืช) หัวข้อบรรยาย ประกอบด้วย มาตรฐานและกระบวนการตรวจรับรองการผลิตพืชอินทรีย์ การผลิตและการใช้สารชีวอินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช การเลือกซื้อปัจจัยการผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพ การผลิตและการใช้ปุ๋ยหมักแบบเติมอากาศ เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2561 ณ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร แม่ฟ้าหลวง มีเกษตรกรเข้ารับการอบรมจำนวน 60 คน

7) **จังหวัดแม่ฮ่องสอน** ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรแม่ฮ่องสอน จัดฝึกอบรมหลักสูตรการผลิตพืชอินทรีย์ วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2561 ผู้เข้าอบรม จำนวน 40 คน เกษตรกรที่ได้รับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น

2.2 หลักสูตร การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตปุ๋ยหมักเติมอากาศ

1) **จังหวัดเชียงใหม่** หน่วยงานดำเนินการได้แก่ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเชียงใหม่ ศูนย์วิจัยพืชไร่เชียงใหม่ และศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่

1.1) **ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเชียงใหม่** ดำเนินโครงการจัดฝึกอบรม เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2560 ณ อาคารโครงการศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริ ทฤษฎีใหม่ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเชียงใหม่ ตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ มีเกษตรกรเป้าหมายจำนวน 60 ราย มีผู้สนใจเข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 65 ราย เกษตรกรมีความสนใจในการผลิตพืชอินทรีย์ ชัก-ถาม ข้องสังสัย และการนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน มีการทดสอบความรู้ ก่อนการอบรม คิดเป็น 71% การทดสอบหลังการอบรม คิดเป็น 91%

1.2) **ศูนย์วิจัยพืชไร่เชียงใหม่** ดำเนินโครงการจัดฝึกอบรม เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2561 ณ ห้องประชุม 1 ศูนย์วิจัยพืชไร่เชียงใหม่ ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีเกษตรกรเครือข่ายเกษตรกรผู้ประกอบการ และผู้สนใจ เข้าร่วมฝึกอบรมจำนวน 60 คน

1.3) **ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่** ดำเนินโครงการจัดฝึกอบรม เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2561 ณ ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ มีเกษตรกรผู้สนใจในการทำเกษตรอินทรีย์เข้ารับการอบรมจำนวน 60 ราย เกษตรกรนำเทคโนโลยีที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการทำเกษตรอินทรีย์ เกษตรกรนำปุ๋ยหมักที่ได้ไปทดลองใช้ในแปลงของเกษตรกร และ เกษตรกรนำแบบโรงปุ๋ยไปก่อสร้างและปรับใช้ในการทำเกษตรอินทรีย์

2) **จังหวัดน่าน** ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรน่าน ดำเนินโครงการจัดฝึกอบรม เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2561 ณ ห้องประชุม ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรน่าน ตำบลผาสิงห์ อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน เกษตรกรมีความสนใจในการผลิตพืชแบบอินทรีย์ และการผลิตพืชอย่างปลอดภัย มีการแลกเปลี่ยน

ข้อคิดเห็นและสอบถามการแก้ไขปัญหาทางการเกษตร ซึ่งเกษตรกรสามารถนำความรู้จากการอบรมมาปรับใช้ ในการผลิตพืชของตนเองได้ มีการทดสอบความรู้ ก่อนและหลังการอบรมเกษตรกร และดูการผลิตโรงผลิตปุ๋ย หมักแบบเติมอากาศ เกษตรกรเข้าร่วมอบรม 60 ราย มีความรู้เพิ่มขึ้นจำนวน 60 ราย คิดเป็น 100% มี คะแนนเฉลี่ยก่อนอบรม 5.75 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยหลังการอบรม 9.15 คะแนน

3. การจัดตั้งและต่อยอดศูนย์ผลิตชีวอินทรีย์

จัดตั้งศูนย์ผลิตชีวภัณฑ์ (ไส้เดือนฝอย) จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ มังกี้ฟาร์ม อำเภอตอยสะแกกีด จังหวัดเชียงใหม่ และเกษตรกรบ้านหนองยาว ตำบลแม่สุ่น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

4. การจัดทำแปลงต้นแบบการผลิตพืชอินทรีย์

4.1 การจัดทำแปลงต้นแบบการผลิตพืชอินทรีย์ เพื่อพัฒนาเข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐาน เกษตรสินค้าเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกษตรอินทรีย์ เล่ม 1 (มกษ.9000 เล่ม 1-2552) ให้เป็น แปลงต้นแบบให้เกษตรกรในชุมชนได้มีโอกาสเข้ามาเรียนรู้การผลิตพืชผสมผสานในระบบเกษตรอินทรีย์ จำนวน 4 แปลงดำเนินการโดยสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 1

4.1.1) จังหวัดเชียงใหม่

(1) นางผ่องพรรณ สะหลี่ ที่ตั้งแปลง หมู่ที่ 2 ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ปลูกพืชผสมผสาน เช่น เก๊กฮวย กล้วยหวาน กระจับปี่เขียว กระจับปี่แดง พืชผัก ในทั้งหมด 1.5 ไร่

(2) นางบัวใส กันระดา ที่ตั้งแปลง หมู่ที่ ตำบลแม่ออน อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ปลูกพืชผักผสมผสาน ในพื้นที่ 1.5 ไร่

4.1.2) จังหวัดลำพูน

(1) นางสาวกรรณิการ์ ต้นเส้า ที่ตั้งแปลง 80/1 หมู่ 1 ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดเชียงใหม่ ปลูกพืชผสมผสาน พืชผัก ไม้ผล และไม้ดอก ในพื้นที่ 4 ไร่

(2) นายเกียรติพงษ์ ลังกาพินธุ์ ที่ตั้งแปลง 59 หมู่ 3 ตำบลตะเคียนปม อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ปลูกพืชผสมผสาน พืชผัก สมุนไพร ไม้ผล ในพื้นที่ 0.75 ไร่

แปลงต้นแบบเกษตรอินทรีย์ ทั้ง 4 แปลง ในพื้นที่ จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดลำพูน เจ้าหน้าที่ได้ให้ความรู้คำแนะนำ เรื่องการผลิตพืชอินทรีย์ ตามมาตรฐานการผลิตพืชอินทรีย์ การบันทึกข้อมูล การผลิตเพื่อการทวนสอบ เช่น การจัดทำประวัติการใช้พื้นที่ แผนผังแปลง แผนการผลิต การปฏิบัติงาน ภายในแปลง แหล่งที่มาของปัจจัยการผลิต ปริมาณผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้และการคัดแยกคุณภาพผลผลิต อินทรีย์ บัญชีรายรับ-รายจ่าย ฯลฯ สนับสนุนปัจจัยการผลิตได้แก่ เมล็ดพันธุ์พืชผัก ปุ๋ยหมักเติมอากาศ ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด พืชแนวกันชน และระบบน้ำ ขณะนี้อยู่ระหว่างเตรียมความพร้อมเข้าสู่ระยะปรับเปลี่ยนการผลิตพืชอินทรีย์

4.2 การจัดทำแปลงต้นแบบการผลิตพืชอินทรีย์เพื่อการวิจัย

โครงการเกษตรอินทรีย์ การทดสอบปุ๋ยหมักเติมอากาศในชาอัสสัม โดย

ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ ดำเนินการระหว่างวันที่ 11 กุมภาพันธ์ ถึง 30 มิถุนายน 2562 ณ ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ (โป่งน้อย) หมู่บ้านโป่งน้อย ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ วางแผนการทดลองแบบ Randomized Complete Block Design จำนวน 4 ซ้ำ 4 กรรมวิธี ได้แก่ ไม่ใส่ปุ๋ย ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ใส่ปุ๋ยเคมี และใส่ปุ๋ยอินทรีย์ 50% + ปุ๋ยเคมี 50% ผลการทดลองพบว่า กรรมวิธีที่ให้ผลผลิตมากที่สุด คือ กรรมวิธีที่ 2 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ให้ผลผลิตเท่ากับ 1,268.4 กรัม(10 ต้น) รองลงมา คือ กรรมวิธีที่ 1 ไม่ใส่ปุ๋ย ให้ผลผลิตเท่ากับ 1,254.3 กรัม(10 ต้น) กรรมวิธีที่ 4 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ 50% + ปุ๋ยเคมี 50% ให้ผลผลิตเท่ากับ 1,109.30 กรัม(10 ต้น) ตามลำดับ และกรรมวิธีที่ได้ผลผลิตน้อยที่สุด คือ กรรมวิธีที่ 3 ใส่ปุ๋ยเคมี ให้ผลผลิตเท่ากับ 988.2 กรัม(10 ต้น) การทดสอบปุ๋ยหมักเติมอากาศในชาอัสสัม ผลผลิตของชาอัสสัมทุกกรรมวิธีไม่แตกต่างกันทางสถิติ การผลิตชาอัสสัมในระบบอินทรีย์สามารถให้ผลผลิตสูง และมีคุณภาพที่ดี จึงเป็นแนวทางที่ทำให้ขยายผลไปสู่เกษตรกรได้ ซึ่งสามารถทำให้ระบบนิเวศของทรัพยากรธรรมชาติอยู่ได้อย่างยั่งยืน

ภาพต้นชาในกรรมวิธีที่ 1 ไม่ใส่ปุ๋ย(control)

ภาพต้นชาในกรรมวิธีที่ 2 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์

ภาพต้นชาในกรรมวิธีที่ 3 ใส่ปุ๋ยเคมี

ภาพต้นชาในกรรมวิธีที่ 4 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ 50% + ปุ๋ยเคมี

4.3) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรลำปาง

4.3.1) จังหวัดลำปาง เกษตรแปลงต้นแบบ ตำบลเวียงตาล อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง
พื้นที่การผลิต 1 ไร่ ผลการดำเนินงาน

- (1) สอนการผลิตไล่เดือนฝอย เพื่อกำจัดแมลงศัตรูพืช ในแปลงแทนการใช้ยาฆ่าแมลง
- (2) สนับสนุน แม่พันธุ์ແໜແດງ เพื่อนำไปขยาย เป็นปุ๋ยชีวภาพ ทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี
- (3) ตรวจสอบประเมิน เพื่อขอรับรองพืชอินทรีย์เกษตรกรแปลงข้างเคียงในพื้นที่ สามารถมาศึกษาและเรียนรู้การผลิตพืชอินทรีย์
- (4) ตรวจสอบและให้คำแนะนำแปลงเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

4.4) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรแพร่

4.4.1) จังหวัดแพร่

(1) นายชาญณรงค์ เต้จะปิก บ้านเลขที่ 172 หมู่ 5 บ้านสบปาก ตำบลแม่เก็ง
อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ เป็นแปลงต้นแบบการผลิตพืชอินทรีย์และอยู่ในระยะปรับเปลี่ยน และขอรับรอง
แปลง พร้อมติดตั้งโรงปุ๋ยหมักเติมอากาศขนาดเล็ก

4.4.2) จังหวัดพะเยา

(1) นายพิชิต กันทะรัตน์ บ้านเลขที่ 221 หมู่ 8 ตำบลทุ่งกล้วย อำเภอภูซาง จังหวัด
พะเยา ซึ่งทางศูนย์ฯได้ได้รับการรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ ได้ติดต่อเพื่อจัดทำป้าย แปลงต้นแบบอินทรีย์
ของกรมวิชาการเกษตร เพื่อติดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้ต้นแบบเกษตรอินทรีย์ ที่ผ่านการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืช
อินทรีย์ ซึ่งเจ้าของแปลงยินดีให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษาดูงานต่อไป

4.5) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรน่าน

4.5.1) จังหวัดน่าน จำนวน 2 ราย 2 แปลง

(1) นายปกรณ์ บังเมฆ 130 หมู่ 5 บ้านโป่งคำ ตำบลทุ่งพงษ์อำเภอสันติสุข จังหวัด
น่าน พื้นที่แปลงต้นแบบ 2.715 ไร่ ปลูกเงาะ มะนาว ส้มโอ องุ่น ไม้หวาน กล้วยหอม กล้วยไข่ กล้วยน้ำว่า
หม่อนผลสด ผักหวานบ้าน ตะไคร้ ถั่วฝักยาว แตงกวาญี่ปุ่น ฟักทอง ผักชี ต้นหอม ขึ้นฉ่าย มะเขือพวง ค่ะน้า
ผักกวางตุ้ง เคะพูกสเบอร์รี่ผักบั้ง

(2) บ้านเพาะรัก 80 หมู่ 10 ตำบลเมืองจัน อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน พื้นที่แปลง
ทดสอบ 0.25 ไร่ ปลูกอัญชัน สนับสนุนปุ๋ยหมักเติมอากาศ

4.6) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรที่สูงเชียงราย

4.6.1) จังหวัดเชียงราย

(1) นางสาวรินทร์ลภัส ศักดินาชาวโรจน์ บ้านเลขที่ 68 บ้านแม่สาด ตำบลแม่กรณ์
อำเภอเมืองเชียงราย พิกัดแปลง X47Q0573777 Y2194984 Z440 แปลงผักอินทรีย์ พื้นที่ 1 ไร่ จากการ
สำรวจแปลงของเกษตรกรแล้วพบว่ายังขาดแนวกันชนหลายด้าน ได้แนะนำให้เกษตรปลูกพืชเพื่อทำแนวกันชน
ซึ่งเกษตรกรได้จัดทำแนวกันชนและมอบต้นไทรเกาหลี และให้เกษตรกรเข้ารับการศึกษาหลักสูตรการผลิต
พืชอินทรีย์ จัดซื้อ/จัดหาชีวภัณฑ์ เพื่อมอบให้เกษตรกร ซึ่งเป็นต้นไม้นแนวกันชนให้เกษตรกรเพิ่มเติม ปัจจุบัน
เกษตรกรอยู่ระหว่างจัดเตรียมเอกสาร เพื่อยื่นขอรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์

4.7) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรแม่ฮ่องสอน

4.7.1) จังหวัดแม่ฮ่องสอน แปลงเดิมปี 2561 จำนวน 2 แปลง

1) นายประยูร ปิมปา เลขที่ 111 หมู่ 3 ตำบลแม่ฮี้ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
พื้นที่ 1 ไร่ ปลูก มะนาวไร้เมล็ด กล้วยหอมทอง กล้วยน้ำว่า ส้มโอบ๊อบทิมสยาม มะม่วงน้ำดอกไม้ ฝรั่ง ฝรั่ง ฝรั่ง

(2) นายอินทร์สร ภาสวรโรจน์กุล เลขที่ 331 หมู่ 1 ตำบลสบป่อง อำเภอปางมะผ้า
จังหวัดแม่ฮ่องสอน พื้นที่ 1 ไร่ ปลูกกาแฟ สุโกโชค มะนาว สตรอเบอรี่ ฯลฯ

ทั้ง 2 แปลง ได้ติดตามความก้าวหน้าผลการดำเนินงานแปลงโดยการเก็บรวบรวม
ข้อมูลผลผลิต รายได้จากการทำฟาร์ม พร้อมให้คำแนะนำในการปฏิบัติดูแลรักษาพืชในช่วงหลังการเก็บเกี่ยว

- รายใหม่ ปี 2562 จำนวน 3 ราย พื้นที่ 6 ไร่

1) นายไชยทัศน์ เงินทองแดง ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พืช
ผสมผสาน พื้นที่ 2 ไร่

2) นางสาวสุณี ยอดคำ ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พืช
กาแฟ พื้นที่ 2 ไร่

3) ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นฝรั่งเศสอัสซีซี 517 หมู่ 1 บ้านช่อต้อ ตำบลขุนยวม
อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน พืชผสมผสาน พื้นที่ 2 ไร่

ผลการดำเนินงาน ติดตามให้คำแนะนำเรื่องการปลูกพืชตามระบบการผลิตพืชอินทรีย์ พร้อมมอบ
ปัจจัยการผลิตให้ ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นฝรั่งเศสอัสซีซี มอบต้นกล้าเชียงดา 200 เมล็ดพันธุ์ ผักคะน้า
กวางตุ้ง และถั่วฝักยาว และวัสดุทำน้ำหมัก และหัวเชื้อไตรโคเดอร์มา ให้นายไชยทัศน์ เงินทองแดง และ
สนับสนุนปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด จำนวน 2 กระสอบ วัสดุทำน้ำหมัก และหัวเชื้อไตรโคเดอร์มา แก่ นางสาวสุณี ยอด
คำ

5. การผลิตชีวอินทรีย์ในการควบคุมศัตรูพืชและปรับปรุงบำรุงดิน

จังหวัด/กิจกรรมที่ผลิต	หน่วยนับ	เป้าหมาย	ผล	การนำไปใช้ประโยชน์	หน่วยงาน
1. เชียงใหม่					สวพ.1
ไตรโคเดอร์มา	กก.	100	231.4	-สนับสนุนเกษตรกรที่มาขอรับบริการ -แจกจ่ายแก่เกษตรกรและผู้สนใจที่มา ร่วมงานโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ โครงการเกษตรวิชญา โครงการตามแนว พระราชดำริฯ	
บิวเวอร์เรีย	กก.	100	227.4		
ไส้เดือนฝอยสายพันธุ์ไทย	ถุง	1,500	2,860		
เชื้อราเมตาไรเซียม	กก.	50	84.1		
2. ลำปาง					ศวพ.ลำปาง
ไส้เดือนฝอยสายพันธุ์ไทย	ถุง	1,500	3,038	กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกพืชอินทรีย์และ ปลอดสารเคมี กลุ่มเกษตรกรและผู้สนใจนำไปเลี้ยง ขยายได้เอง	
แห่นแดง	กก.	6,000	6,000		